ERKAN EROL

Gazze'de
Sıfırıncı Gün

Bir Çocuğun Gökyüzünü Aradığı Yer

ROMAN

ROMAN

Gazze'de
Sıfırıncı Gün

Bir Çocuğun Gökyüzünü Aradığı Yer

Bir çocuk için yarın, bir tarih değilse nedir?

ERKAN EROL

Adı bilinen ve bilinmeyen bütün masum çocuklara,
okullarına kavuşmayı bekleyenlere,
sevdiklerinin sesini özleyenlere
ve bir gün hiçbir çocuğun
gökyüzünden korkmayacağı dünyaya.

PROLOG

Takvimin Önündeki Gün

Takvim, insanın hayatını düzene sokmak için yaptığı sessiz bir anlaşmadır. Günler yan yana dizilir. Pazartesinin ardına salı, salının ardına çarşamba yazılır. Doğum günleri işaretlenir, sınavlar not edilir, doktor randevularına saat verilir. İnsan yarının ne getireceğini tam bilemez ama yarının bir yeri olduğuna inanır.

Ama bazen takvimde yazan gün gelmez. Ya da gelir, beklenen şeyi getirmez. Bir çocuk okulun yeniden açılacağı tarihi işaretlemek ister, tarih boş kalır. Bir anne hastaneden dönüş gününü söylemek ister, yol belirsizdir. Bir öğretmen sınıfının yoklamasını tamamlamak ister, öğrencilerinin bir kısmından haber alamaz. Saatler işler. İnsanların beklediği gün ise olduğu yerde durur.

Meryem'in defterindeki sıfırıncı gün böyle bir gündü. İlk gün sayılmazdı, yeniden başlamak için gerekenler henüz yoktu. Son gün de sayılmazdı, hayat bütün güçlüğüne rağmen sürüyordu. Sıfırıncı gün bir

eşikti. Ötesinde, bir çocuğun korkmadan uyuyabildiği, sabahın ertesi sabaha güvenle bağlandığı hayat vardı. O eşik henüz geçilmemişti.

Bir yanda İstanbul'da mavi defterini açan Deniz vardı. Öbür yanda Gazze'de sarı defterini saklayan Meryem. İkisini bir mucize bağlamayacaktı. Rastlantıyla karşılaşmayacak, büyük bir kurtarma hikâyesinde buluşmayacaklardı. Birbirlerinin adını bile bilmeyeceklerdi. Aralarındaki bağ daha eski, daha yalındı: İkisi de çocuktu. İkisi de güvende olma, öğrenme, sevme, oyun oynama ve bir geleceği olma hakkıyla doğmuştu.

Bu roman, günün başlamasını bekleyen o çocuklardan birinin defteri açmasıyla başlıyor. Sayfada bir gökyüzü çizimi var. Gökyüzünün altında evler, okullar, sokaklar olmalı. Onların yerinde boşluk görünce çocuk kalemi bir süre havada tutuyor. Sonra yeniden çizmeye başlıyor. Resim çizmek yıkımı ortadan kaldırmaz ama çocuk neyin eksik olduğunu kendi sesiyle söyleyebilir. Bazı cümleleri eksik bırakmak da gerçekleri uydurmaktan daha saygılıdır.

BİRİNCİ KISIM

İki Ayrı Gökyüzü

BÖLÜM

01

Bir Çocuğun Sabahı

Sabah dünyanın her yerinde aynı başlamazdı. Bazı evlerde günü çalar saat başlatırdı, bazılarında mutfaktan gelen çay kokusu. Kimi çocuk gözünü açar açmaz yeniden uyumak isterdi. Kimi de bütün gece gözünü kırpmamış olsa bile sabahı gördüğüne sevinip doğrulurdu. Güneş aynı güneşti, vurduğu pencereler başkaydı. Saat aynı saatti, ölçtüğü hayatlar başka.

Meryem on bir yaşındaydı. On bir yıl, dünyayı tanımaya yetmezdi. Dünyanın insana neler yapabildiğini öğrenmeye ise bazen fazla bile gelirdi. Küçük kardeşi Sami hafifçe kıpırdayınca uyandı. Bir süredir derin uyuyamıyordu. Geceleri ayakkabılarını başucuna koyuyordu; bir yere gitmeleri gerekirse arayıp vakit kaybetmek istemiyordu. Sami'ye baktı. Nefes alıyordu. Elini uzatıp battaniyeyi omzuna çekti.

— Abla, sabah oldu mu?

— Oldu.

— Bugün eve gidecek miyiz?

Meryem cevap vermedi. Sami bir süredir her sabah aynı şeyi soruyordu. Ev dedikleri yerden ayrılalı çok olmuştu. Son gördüğünde mutfakta annesinin küçük cam kavanozları duruyordu, salonda babasının bitiremediği bir kitap, duvarda da Meryem'in çizdiği resim. Resimde dört kişi el ele tutuşmuştu, tepelerinde kocaman mavi bir gökyüzü vardı. Güneşi sarıya boyamıştı. Çocuklar güneşin rengini, evin ne işe yaradığını, annelerin neden sarıldığını kimseye açıklamak zorunda kalmazdı. Sonra bir gün, açıklaması gerekmeyen ne varsa hepsi birer soruya dönüştü.

Büyükannesi Emine kapıya yakın bir yere oturmuş, önündeki torbayı açmıştı. İçindekileri bir kez daha sayıyordu: biraz ekmek, iki hurma, azıcık pirinç, boş bir su şişesi. Meryem yanına oturdu.

— Annemden haber var mı?

— Henüz yok, kızım.

— Dört gün oldu.

— Biliyorum.

Annesi, yaralıların getirildiği sağlık noktasına yardıma gitmişti. Hemşire değildi. Ama su taşımak, bekleyenlere yer göstermek, çocukları yatıştırmak için unvan gerekmediğini söylerdi. Gitmeden önce Meryem'in saçlarını düzeltmiş, "Uzun sürmeyecek," demişti. Meryem artık en çok bu iki kelimeden

korkuyordu. Büyüklerin uzun sürmeyecek dediği zamanın çocukların takviminde sonu gelmiyordu.

Dışarı çıktığında hava serindi. Bir duvarın üst yanı yoktu. Kırık bir pencere çerçevesi boşlukta asılı gibi duruyordu. Yerde bir ayakkabı, sapı kopmuş bir çaydanlık, mavi çiçekli bir tabak vardı. Meryem en çok tabaklara üzülürdü. Kırık bir tabağın bir zamanlar bir sofrada durduğunu bilirdi. O sofrada birileri şakalaşmış, bir çocuk yemeğini beğenmemiş, büyüklerden biri son lokmayı başkasına vermiş olabilirdi. Bir bina yıkılınca yalnız duvarlar gitmiyordu, bu küçük anlar da yerinden oluyordu. Meryem bunu anlamıştı.

Aynı sabah İstanbul'da Deniz, annesi üçüncü kez seslenince yatağından kalktı. Odası sıcaktı. Kitaplığında renkli kalemler, masasında yarım kalmış bir yapboz, dolabının kapağında ileride görmek istediği şehirlerin fotoğrafları vardı.

— Deniz! Kahvaltın soğuyor.

• • •

Deniz'in odasının penceresi genişti. Altından okul servisi geçer, her sabah aynı saatte çöp kamyonu sokağa girerdi. Deniz bazen bu seslerden yakınırdı. Bir gün elektrikler kesilmiş, asansör çalışmamıştı. Bütün gün arkadaşlarına hayatın ne kadar zorlaştığını anlatmıştı. Annesi ona kızmamış, "Zorlukları kıyaslamak zorunda değilsin," demişti. "Ama hayatında sana

güven veren şeyleri fark edebilirsin." Deniz o gün bu sözün üstünde pek durmamıştı. Şimdi servisin kornasını duyunca aynı sokak ona bildiğinden biraz farklı göründü.

Meryem'in eski odasının penceresi ise doğuya bakardı. Sabahları perdelerin arasından ince bir çizgi girer, mavi kaplı sözlüğünün üstüne düşerdi. Babası bu çizgiye "Işığın ayak izi," derdi. Meryem karşı çıkardı: "Işığın ayağı olmaz." Babası da "Öyleyse izini kim bırakıyor?" diye sorardı. Bu konuşmayı kaç kere yaptıklarını bilmiyordu. Sığındıkları yerde de ışığın gelişini izlemekten vazgeçmemişti. Bir duvarın üstünde sarı çizgiyi görünce babasının sesini hatırlamaya çalıştı. Bir gün dönüp aynı soruyu sorarsa ne cevap vereceğini düşündü. Babasından haber gelmemesi ayrı bir yaraydı. Yine de onu kaybettiğinden eminmiş gibi konuşmak istemiyordu.

Emine Nine, Meryem'in gökyüzüne baktığını görünce yanına geldi. "Çocukken ben de gökyüzü bir yerde biter sanırdım," dedi. "Denizin arkasında bir duvar vardır, ötesinde başka bir gökyüzü başlar derdim." Meryem şaşırdı. "Peki sonra?" "Büyüyünce dünyanın haritasını öğrendim. Ama haritayı öğrenmekle birbirimizi anlamış olmuyoruz." Meryem elindeki küçük taşı çevirdi. "Sence başka şehirlerdeki çocuklar bizi tanıyor mu?" diye sordu. Büyükannesi "Kimi haberlerde görüyordur, kimi hiç duymamıştır,"

dedi. “Ama kimse seni tanımıyor diye buradaki hayatın gerçek olmaktan çıkmaz.”

Meryem o gün büyükannesine ilk kez bu kadar açık bir soru sordu: “Korkmadığın zaman neye benziyorsun nine?” Kadın önce güldü, sonra sustu. Korkmadığı zamanları düşünmek kolay değildi. “Daha çok şarkı söylerim,” dedi sonunda. “Sofrayı acele etmeden kurarım. Komşularla uzun uzun konuşurum. Seni bir yere yalnız göndermekten çekinmem.” Meryem listeye bir madde daha ekledi: “Ninenin şarkı söylemesi.” Bir sonraki maddeyi kendine ayırdı: “Yüksek sesle gülmek.”

Öğleye doğru yanlarına Nabil Amca uğradı. Yaşlı bir terziydi. Onun evi de zarar görmüştü, yanında ancak birkaç iğneyle biraz iplik getirebilmişti. Meryem’in çantasının kopuk askısını görünce onarmayı önerdi. Meryem çantayı uzatırken duraksadı. Bu, babasının doğum gününde aldığı çantaydı. Ya iğne kumaşı daha da yırtarsa? Nabil Amca kaygısını fark etti. “İstersen nasıl yaptığımı izle,” dedi. Acele etmedi. Önce kumaşı düzledi, sonra iğnenin ucunu yavaş yavaş ilerletti. Meryem gözünü dikişten ayıramadı. Yırtılan bir şeyi onarmak sabır istiyordu, bunu gördü. Ama herkesin elinde yeniden dikilecek bir çanta kalmamıştı. Bazı kayıpların dikişi yoktu.

Nabil Amca işini bitirip çantayı uzattı. “Eskisinden daha sağlam oldu,” dedi. Meryem askıyı çekti, tuttuğunu gördü. Büyükannesi teşekkür edince adam “Bir

zamanlar insanların bayramlıklarını dikerdim," dedi. "Şimdi eskileri ayakta tutmaya çalışıyorum. Ama yine de bir terziyim." Bunu söylerken dik durdu. Meryem anladı: İnsanlar mesleklerini, hünerlerini, geçmişlerini kaybetmek istemiyordu. Birine durmadan "mağdur" dersen terziliği de anneliği de öğretmenliği de öğrenciliği de görünmez olurdu.

Akşam yemek dağıtımı bitince Sami ayağını yerdeki gölgeye koyup ne kadar büyüdüğünü ölçmeye başladı. "Ben büyüdüm," dedi. "Gölgen uzadı," dedi Meryem. Sami itiraz etti: "Hayır, ben büyüdüm." Emine Nine kahkaha attı. "İkiniz de haklı olabilirsiniz." Meryem kardeşinin oyununu bozmadı. Sami'nin dünyasında hâlâ güneşin yönüyle oynanan şeyler vardı. Kendi dünyasında da böyle şeyler kalsın istedi. İnsan büyüdü diye bütün oyunları bırakmak zorunda olmamalıydı.

• • •

—Geliyorum anne!

Bugün matematik sınavı vardı. Arkadaşı İdil dün teneffüste başkasıyla oturmuş, Deniz bütün akşam buna üzülmüştü. Yorganını kaldırırken "Keşke bugün okul olmasaydı," diye söylendi. Mutfakta peynir, zeytin, domates ve sıcak ekmek vardı. Babası telefondaki haberleri sessize almıştı. Deniz ekmekten bir parça kopardı. Ekmek, onun hayatında açıklaması gerekmeyen şeylerden biriydi.

Meryem'in büyükannesi ise elindeki ekmeği kaça böleceğini hesaplıyordu. Sami'ye biraz fazla ayırmıştı. Meryem kendi payını küçültüp kopardığını kardeşinin yanına bıraktı. Büyükannesi gördü, bir şey demedi. Bazı çocuklar yaşından önce büyürdü. Büyüdükleri gün, kendi lokmalarından vazgeçmeyi öğrendikleri gündü.

İstanbul'da okul zili çalınca Deniz koridordan sınıfa koştu. İdil ona el salladı. Dünkü kırgınlık birkaç kelimeyle dağıldı. Öğretmen tahtaya "Büyüyünce ne olmak istiyorum?" yazdı, herkesten gelecekteki kendine bir mektup yazmasını istedi. Deniz defterini açtı. Önünde uzanan bir yol olduğundan hiç kuşkusu yoktu. İlk cümlesini yazdı: "Sevgili gelecekteki Deniz..."

Meryem'in o gün okulu yoktu. Yani duvarı, sırası, bahçesi olan bir okulu. Ama öğretmeni vardı. Nermin Öğretmen birkaç günde bir çocukları gölgelik bir yerde topluyor, yıpranmış defterleri, kalemleri paylaştırıyordu. O gün çocukların adlarını tek tek okudu, önlerine birer kâğıt koydu.

— Bugün istediğiniz bir şeyin resmini yapın.

— Evimizin olur mu öğretmenim?

— Olur.

— Denizin?

— Elbette.

Sami elini kaldırdı. Daha okula başlamamıştı ama derslere girmek istiyordu. Nermin Öğretmen ona gülümsedi: "Sen de misafir öğrencimiz ol." Çocuklar güldü. Meryem kardeşinin uzun zamandır ilk kez böyle içten güldüğünü gördü. Öğretmen küçük bir boya kutusu çıkardı. Kırmızı, yeşil, sarı, bir de iyice kısalmış bir mavi. Meryem mavi kalemi başkasından sonra aldı. Kâğıda küçük bir ev çizdi, evin arkasına deniz, üstüne gökyüzü. Bitirdiğinde güneşe hiç dokunmadığını fark etti.

— Güneşi neden boyamadın? diye sordu Sami.

Meryem sarının geleceği boş yeri gösterdi.

— Daha yerine koyamadım.

O gün iki çocuk da geleceğe dair bir şey yazmıştı. Deniz hangi mesleği seçeceğini düşünüyordu. Meryem ise sarı defterinin ilk sayfasına şu cümleyi eklemişti: "Yarın geldiğinde güneşi tamamlayacağım."

“Sıfırıncı gün bir eşikti. Ötesinde, bir çocuğun korkmadan uyuyabildiği, sabahın ertesi sabaha güvenle bağlandığı hayat vardı.”

PROLOG

Meryem on bir yaşında. Gazze’de, sarı bir defterin sayfalarına evindeki eşyaların sözlüğünü yazıyor: pencere, masa, anahtar. Unutmamak için.

Deniz İstanbul’da. Mavi defterinde matematik sınavı, bir arkadaş kırgınlığı ve “Büyüyünce ne olmak istiyorum?” sorusu var.

İki çocuk hiç tanışmayacak. Birbirlerinin adını bile bilmeyecekler. Ama ikisi de aynı gökyüzünün altında, aynı sabaha uyanıyor.

Gazze’de Sıfırıncı Gün, yıkımın ortasında sürmeye çalışan çocukluğu anlatıyor: adları tek tek okuyan bir öğretmeni, bölüşülen ekmeği, eşini arayan bir ayakkabıyı ve henüz başlamamış bir yarını.

Erkan Erol, yazılım mühendisliği ve yapay zekâ alanında lisansüstü çalışmalarını sürdürüyor. *DijitalProfil* ve *Görünmez İşgal* kitaplarının yazarı.

ROMAN